

CÂMPUL MUNCII ÎNVERZEȘTE

*Potențialul de creare de locuri de muncă
verzi al economiei românești.
O evaluare indicativă*

**DR. CĂTĂLIN GHINĂRARU
DR. GHENADIE CIOBANU
DR. ADRIANA ANA MARIA DAVIDESCU
CERCETĂTOR BEATRICE CHIRIAC**

CÂMPUL MUNCII ÎNVERZEȘTE

*Potențialul de creare de locuri de muncă
verzi al economiei românești.
O evaluare indicativă*

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2015**

Colecția ȘTIINȚE ECONOMICE

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Câmpul muncii înverzește: potențialul de creare de locuri de muncă verzi

al economiei românești : o evaluare indicativă / Cătălin Ghinăraru (coord.),

Ghenadie Ciobanu, Adriana Ana Maria Davidescu, Beatrice Chiriac. –

București : Editura Universitară, 2015

ISBN 978-606-28-0385-8

I. Ghinăraru, Cătălin
II. Ciobanu, Ghenadie
III. Davidescu, Adriana Ana Maria
IV. Chiriac, Beatrice

331.4

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062803858

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2015
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Introducere	7
Capitolul I. Economia verde în viziunea Strategiei Europa 2020 și în viziunile strategice românești pentru finele acestui deceniu	9
1.1. Obiectivele Strategice de dezvoltare a economiei verzi în România	9
1.2. Obiectivele construirii economiei verzi pentru țările aflate în dezvoltare	14
1.3. Definierea economiei și a locurilor de muncă verzi – concluzii privind experiențele la nivel internațional	15
Capitolul II. Măsurarea economiei verzi, indicatori și mărimi statistice. Analiza situației curente a ramurilor economiei verzi în România	18
2.1. Metodologii privind măsurarea economiei verzi și a locurilor de muncă verzi. Propuneri pentru definiții statistice și de măsurare a locurilor de muncă verzi	18
2.2. Obiective și utilizări ale statisticilor privind locurile de muncă ecologice. Cerințe generale și tipuri de utilizatori	19
2.3. Grupurile de indicatori	26
2.4. Analiza situației curente a ramurilor economiei verzi în România	29
2.4.1. Protecția mediului în contextul dezvoltării durabile și evoluția cheltuielilor pentru protecția mediului în România	29
2.4.2. Orașe Verzi – Regiuni Verzi	31
2.4.3. Dezvoltarea agriculturii ecologice în România	32
2.4.4. Oportunități de dezvoltare a surselor de energie regenerabilă în România	33
2.4.5. Biomasa ca sursă de energie regenerabilă, analiza tehnologiilor de obținere a energiei din aceasta	36
2.4.6. Transportul durabil în România. Strategia pentru transport durabil în perioada 2007-2013 și 2020, 2030	37
2.4.7. Politicile privind schimbările climatice pentru România – ca un stimulent economic de direcționare spre o economie „verde”	38
2.4.8. Ecoturismul – potențial de locuri de muncă verzi	41
Capitolul III. Locuri de muncă verzi și calificări verzi – concept, evoluții, tendințe și studiul sociologic	43
3.1. Locuri de muncă în economia ecologică: tipologie și caracteristici	43
3.2. Dezvoltarea conceptului de locuri de muncă verzi	44

3.2.1.	Dezvoltarea economiei verzi în țările membre UE. Evoluția indicatorilor principali în țările membre O.E.C.D.	45
3.2.2.	Sursele de energie regenerabile	47
3.3.	Evoluția situației în domeniul transporturilor în UE	55
Capitolul IV. Cercetare sociologică privind evaluarea potențialului de locuri de muncă verzi în România		
4.1.	Obiective și repere metodologice	61
4.2.	Prezentarea rezultatelor	64
4.3.	Analiza chestionarului	72
4.3.1.	Evoluția numărului locurilor de muncă verzi în companie. Factorii motivatori în luarea deciziei de a crea locuri de muncă „verzi” – justificări și proiecții	72
4.3.2.	Evoluția numărului locurilor de muncă verzi în companie: argumentarea opiniei	74
4.3.3.	Gestionarea eficientă a resurselor în companie	77
4.3.4.	Beneficii și dificultăți întâmpinate în procesul de generare a locurilor de muncă verzi	78
4.3.5.	Susținerea din partea statului	79
4.4.	Concluzii și recomandări ale cercetării sociologice	79
Capitolul V. Teorii, modele și experiențe pentru dezvoltarea economiei verzi și crearea locurilor de muncă verzi		
5.1.	O trecere în revistă a gândirii economice a savantului român Nicolae Georgescu Roegen	81
5.2.	De la Nicolae Georgescu Roegen la Paul Bran	84
5.3.	Crearea de noi locuri de muncă și activități economice „verzi”	89
5.4.	Studiu comparativ privind sisteme de identificare și înregistrare a locurilor de muncă verzi în cinci state membre UE	90
5.5.	Studii și articole privind dezvoltarea economiei verzi și crearea locurilor de muncă verzi.....	93
5.6.	Competențe verzi	94
5.7.	Viabilitatea ecologică a economiei și asigurarea cu muncă pentru toți ...	97
5.8.	Studii, măsuri și programe pentru susținerea dezvoltării economiei verzi și crearea de locuri de muncă verzi	100
Concluzii		110
Bibliografie		113

INTRODUCERE

CONCEPTUL DE ECONOMIE VERDE ȘI LOCURI DE MUNCĂ VERZI LA JUMĂTATEA CELEI DE A DOUA DECADE A SECOLULUI XXI

Ultimele decenii au adus în atenția opiniei publice și a factorilor de decizie o nouă dimensiune – **dimensiunea ecologică**. Această nouă dimensiune a căpătat importanță în urma unor situații de dezechilibru în ceea ce privește mediul, care au condus la efecte dramatice, cu multiple costuri economice și sociale. Provocările ecologice ale noului mileniu, în special, în ceea ce privește principiile de funcționare ale sistemului economic, conturează dimensiunea eforturilor pe care le solicită această nouă cale de abordare. În acest context abordarea ecologică și tot ce se realizează pentru protecția mediului înconjurător pe toate planurile s-a dovedit că este în interesul uman. Astfel conceptul de „**Economie verde**” dezbătut, inițial, în mediile de specialitate cu referire la economia mediului, a pătruns tot mai mult în problematica internațională a dezvoltării durabile și în discursurile politice privind mediul și dezvoltarea. Îl întâlnim în discursurile șefilor de stat, ale miniștrilor de finanțe, în comunicatele G20, în activitatea organismelor internaționale (OECD, ILO, FMI, Banca Mondială, BERD, BEI) fiind discutat în contextul dezvoltării durabile și al eradicării sărăciei. Această preocupare recentă pentru o economie verde a fost alimentată de deziluzia generată de disfuncționalitatea piețelor, de crizele multiple apărute în prima decadă a noului mileniu, în special criza economică și financiară din 2008. Dar, în același timp, comunitatea internațională este preocupată de căutarea unei noi căi de urmat, a unei noi paradigme a dezvoltării economice – în care bunăstarea materială nu este asigurată obligatoriu prin creșterea riscurilor legate de mediu, prin epuizarea resurselor și adâncirea disparităților sociale. Trecerea la această nouă abordare ecologică se va repercuta în îmbunătățirea sănătății oamenilor și în cea a ecosistemelor naturale, având ca obiectiv eradicarea sărăciei și îmbunătățirea calității vieții.

O economie verde este un model de dezvoltare economică, o economie bazată pe dezvoltare durabilă și cunoaștere a economiei ecologice.

Karl Burkart definește **economia verde** ca fiind bazată pe șase sectoare principale¹:

- energie regenerabilă (solară, eoliană etc.)
- construcții „verzi” (ex. construcții LEED – Leadership in Energy and Environmental Design)
- combustibili alternativi (vehicule electrice sau hibride etc.)
- managementul apei (epurarea apelor, sisteme de colectare a apei de ploaie etc.)
- managementul deșeurilor (reciclare etc.)
- managementul teritorial (incluzând agricultura organică, conservarea habitatului, împăduriri la nivel urban-parcuri, reîmpăduriri și stabilizarea terenurilor).

Centrul Global al Cetățenilor (Global Citizens Center) condus de Kevin Danaher² definește „economia verde” ca o economie bazată pe: *Sustenabilitate* – bazată pe faptul că biosfera noastră este un sistem închis cu resurse finite și cu o capacitate limitată de autoregenerare. Depindem de resursele naturale ale pământului și de aceea trebuie să cream un sistem economic ce respectă integritatea ecosistemelor.

Mediul social – trebuie să creăm un sistem economic care asigură tuturor oamenilor accesul la un standard de viață decent și plin de oportunități pentru dezvoltarea socială și personală.

Economia verde este un agregat global al comunităților individuale de satisfacere a nevoilor cetățenilor săi prin intermediul producției responsabile, locale și a schimbului de bunuri și servicii.

¹ http://www.liquisearch.com/green_economy/definition_of_a_green_economy

² http://www.liquisearch.com/green_economy/definition_of_a_green_economy

CAPITOLUL I

ECONOMIA VERDE ÎN VIZIUNEA STRATEGIEI EUROPA 2020 ȘI ÎN VIZIUNILE STRATEGICE ROMÂNEȘTI PENTRU FINELE ACESTUI DECENIU

1.1. Obiectivele Strategice de dezvoltare a economiei verzi în România

În ceea ce privește dimensiunea europeană, este cunoscut faptul că Uniunea Europeană este promotoarea unor politici la nivel global, privind trecerea către un consum și o producție durabilă, de implementare a eficienței resurselor în scopul de a reduce și a opri presiunea asupra ecosistemelor naturale.

„Provocările legate de climă și de resurse necesită adoptarea unor măsuri drastice. Dependența puternică de combustibilii fosili, precum petrolul, și utilizarea ineficientă a materiilor prime expun consumatorii și întreprinderile europene la șocuri dăunătoare și costisitoare privind prețurile, amenințându-ne securitatea economică și favorizând schimbările climatice. Creșterea populației mondiale de la 6 la 9 miliarde va intensifica, la nivel mondial, concurența pentru resursele naturale și va exercita presiuni asupra mediului. Strategia Europa 2020 ar trebui să se axeze pe trei priorități:

– *creștere inteligentă* – dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;

– **creștere durabilă – promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;**

– creștere favorabilă incluziunii – promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, în măsură să asigure coeziunea economică, socială și teritorială. Aceste trei priorități se susțin reciproc și oferă o imagine de ansamblu a economiei sociale de piață a Europei pentru secolul al XXI-lea.”³

³ *O strategie europeană pentru creșterea inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, Comunicare a Comisiei Europa 2020, Comisia Europeană, Bruxelles, 3.03.2010, COM (2010) 2020 final*

În cadrul **Strategiei Europa 2020** este inclusă inițiativa privind utilizarea mai eficientă a resurselor naturale, obiectiv important în contextul schimbărilor climatice și a diversificării surselor de energie. Strategia urmărește, între altele, o serie de obiective legate de conceptul de dezvoltare durabilă, vizând trinomul „20x20x20” (reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20%, creșterea eficienței energetice cu 20% sau scăderea consumului de energie cu 20%, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie în consumul final brut de energie la 20%) până la nivelul anului 2020. Simplul fapt de a atinge obiectivul UE ca 20% din **energia folosită să provină din surse regenerabile ar putea permite crearea a peste 600 000 de locuri de muncă în UE**. Dacă la aceasta se adaugă obiectivul de 20% privind **eficiența energetică, în joc sunt peste 1 milion de noi locuri de muncă**. **Inițiativa emblematică: „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”**. Scopul este sprijinirea tranziției către o economie eficientă în ceea ce privește utilizarea resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon. Obiectivul este de a decupla creșterea noastră economică de utilizarea resurselor și de consumul de energie, de a reduce emisiile de CO₂, de a crește competitivitatea și de a promova o securitate energetică sporită. Conceptul de **dezvoltare durabilă** implică investiții substanțiale în domeniul cercetării-dezvoltării, arie prioritară în cadrul acestei strategii.

În **Strategia de Competitivitate** a României se încurajează promovarea celor 10 sectoare de viitor. Sectoare propuse: Turism și ecoturism; Textile și pielărie; Lemn și mobilă; Industrii creative; Industria auto și componente; Tehnologia informațiilor și comunicațiilor; Procesarea alimentelor și a băuturilor; Sănătate și produse farmaceutice; Energie și management de mediu; Bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), bio-farmaceutică și biotehnologii.

În **Strategia pentru competitivitate 2014-2020 a României**⁴ se fac remarcă referitoare la faptul că „*potențialul de exporturi al sectoarelor românești de afaceri în general și al celor 10 sectoare cu potențial de specializare inteligentă este nevalorificat în întregime, iar rata de investiții străine directe în cele 10 sectoare cu potențial de specializare inteligentă este redusă. În mod distinct față de celelalte priorități, obiectivele stabilite sub umbrela creșterii competitivității celor 10 sectoare au fost stabilite mai mult într-o manieră pro-activă prin identificarea acelor domenii unde*

⁴ *Strategia Națională pentru competitivitate 2014-2020*

România poate avea o contribuție semnificativă la nivel mondial. „O prioritate majoră a Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2014-2020 o reprezintă pregătirea generației 2050 și provocările societale.

„În **Strategia Națională CDI 2014-2020**⁵ urmărind tematica noastră regăsim aceeași atenție acordată specializărilor inteligente. Reținem astfel că „*Specializarea inteligentă susține reorientarea politicilor CDI către acele activități de cercetare care oferă rezultate cu relevanță economică. Domeniile de specializare inteligentă pentru ciclul strategic 2014-2020, identificate pe baza potențialului lor științific și comercial, în urma unui amplu proces de consultare, sunt:*

- **Bioeconomia.**
- **Tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate.**
- **Energie, mediu și schimbări climatice.** Cercetările în domeniul energiei susțin reducerea dependenței energetice a României, prin valorificarea superioară a combustibililor fosili, diversificarea surselor naționale (nucleare, regenerabile, curate), transport multifuncțional („smart grids”) și mărirea eficienței la consumator.

- **Eco-Nano-Tehnologii și materiale avansate.**

Transformarea întregii economii mondiale într-o veritabilă „**economie verde**” care să favorizeze creșterea și crearea de locuri de muncă, dar care să și conserve planeta, ar fi posibilă dacă s-ar face investiții anuale de 2% din produsul intern brut (PIB) mondial în zece sectoare cheie, se arată într-un raport al ONU (Organizația Națiunilor Unite).

„**Economia verde**” este un model care ar permite conservarea resurselor naturale și stoparea emisiilor de gaze cu efect de seră și, în același timp, reducerea sărăciei, asigură raportul Programului Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP). Raportul, ce are în vedere perioada 2011-2050, compară un scenariu bazat pe modelul economic actual cu un scenariu „verde”, în care aproximativ 2% din PIB-ul mondial (1.300 de miliarde de dolari) sunt investiți anual în zece sectoare cheie. În urma acestei simulări, s-a constatat că „**economia verde**” ar genera, pe termen scurt, o creștere economică inferioară modelului actual, dar ar fi mai performantă începând cu anul 2020, atât pe plan economic, cât și pe plan social și al mediului. Scenariul „verde” ar garanta imediat mai multe locuri de muncă în mai multe sectoare (agricultura, transporturi, construcții etc.), deși, în alte sectoare (de exemplu pescuit), tranziția ar însemna o reducere a timpului

⁵ *Strategia Națională de Cercetare Dezvoltare Inovare 2014-2020*

necesar de reconstituire a stocurilor naturale. Deși cauzele acestor crize diferă, toate au, în principiu, o caracteristică comună: împărțirea defectuoasă a capitalului. Cu peste 3 milioane de locuri de muncă în toată Europa, activitățile economice „verzi” se situează înaintea industriilor poluante în ce privește numărul de angajați. Aceasta este concluzia generală a unui studiu inițiat de WWF, intitulat „*Low carbon jobs for Europe*”⁶ („Locuri de muncă în economia europeană cu emisii reduse de carbon”). Studiul arată că aproximativ 3.4 milioane de joburi țin direct de sectorul energiilor regenerabile, de cel al transportului sustenabil și al bunurilor și serviciilor bazate pe consum redus de energie. Industriile poluante, cum ar fi cea a mineritului, a gazelor, a electricității, a cimentului sau a prelucrării metalelor, însumează 2.8 milioane de locuri de muncă în întreaga Europa. Cifrele disponibile în studiul WWF⁷ indică 400,000 de angajați în zona energiilor regenerabile, aproximativ 2.1 milioane în transportul sustenabil și 900.000 în industria bunurilor și serviciilor bazate pe un consum mic de energie. Aceste locuri de muncă se referă, de exemplu, la producția, instalarea și întreținerea turbinelor eoliene și a panourilor solare sau la activități de construcție pentru eficientizarea energetică în clădirile deja existente. Toate aceste activități prezintă o creștere considerabilă, mai ales cele bazate pe energia eoliană, pe celulele fotovoltaice și bioenergie. Raportul dezvăluie un total de 5 milioane de locuri de muncă legate indirect de activitățile economice verzi. Țările europene cu cel mai mare număr de locuri de muncă verzi sunt: Germania, Spania și Danemarca pentru energia eoliană, Germania și Spania pentru energia solară.

⁶ Low carbon jobs for Europe, Current Opportunities and Future Prospects, Published June 2009 by WWF-World Wide Fund for Nature (formerly World Wildlife Fund), Author: Meera Ghani-Eneland, WWF, with contributions from Michael Renner and Ambika Chawla, Worldwatch Institute

⁷ Low carbon jobs for Europe, Current Opportunities and Future Prospects, Published June 2009 by WWF-World Wide Fund for Nature (formerly World Wildlife Fund), Author: Meera Ghani-Eneland, WWF, with contributions from Michael Renner and Ambika Chawla, Worldwatch Institute

Modificări structurale pe care le presupune eco-economia

Tabelul 1.1

Industrii avantajate	Industrii dezavantajate	Profesii favorizate
Ferme piscicole	Extracția cărbunelui	Consilieri familiari
Fabricarea bicicletelor	Extracția țițeiului	Meteorologi eolieni
Ferme eoliene	Centralele termonucleare	Silvicultori
Fabricarea turbinelor eoliene	Defrișarea suprafețelor	Hidrologi
Producere de hidrogen	forestiere	Eco-economiști
Fabricare de celule de combustie	Fabricarea produselor de unică folosință	(economiști de mediu)
Fabricare de celule solare	Fabricarea automobilelor	Geologi
Construire de șine		Arhitecți
Plantarea arborilor		Mecanici de biciclete
		Ingineri turbine eoliene, celule solare etc.

Sursa: Brown, L. (2001), *Eco-economia*, Editura Tehnica, București, p.96,98,101

Cum poate omenirea să instaureze o economie verde în limitele de timp stabilite de raportul Climate Solutions lansat de WWF în 2007? În primul rând, patru sectoare de industrie vor conduce această transformare:

- Generarea de energie curată
- Eficiența energetică - este un mod rapid de a reduce emisiile și o metodă de reducere a costurilor
- Agricultura bazată pe consum redus de carbon
- Silvicultura sustenabilă - stoparea defrișărilor și creșterea numărului de păduri au efecte imediate asupra impactului emisiilor de carbon.

O altă condiție esențială este crearea unor medii de investiții stabile. Politicile guvernamentale trebuie dezvoltate în așa fel încât să permită finanțări substanțiale pentru tehnologii care nu sunt încă pregătite pentru piață, dar care vor juca un rol esențial în dezvoltarea economiei viitorului.

În concluzie, **conceptul de economie verde desemnează o realitate deosebit de complexă, un ansamblu de activități care se regăsesc în toate sectoarele economice și care au ca trăsătură comună raportarea directă la mediu în efortul de a proteja calitatea și a stopa degradarea acestuia, de a conserva sau restabili echilibrele naturale, de a economisi resursele neregenerabile, inclusiv prin identificarea și promovarea de soluții alternative.**

1.2. Obiectivele construirii economiei verzi pentru țările aflate în dezvoltare

Trecerea la „economia verde” - reprezintă cea mai importantă condiție pentru reducerea sărăciei cronice - manifestarea cea mai vizibilă a nedreptății sociale cauzate de accesul inegal la servicii de educație și sănătate, extinderea de credite și venituri inegale și respectarea protecției drepturilor de proprietate. Cheia caracteristică a „economiei verzi” este că ea creează oportunități pentru dezvoltarea economică diferențiată și reducerea sărăciei și nu pentru eliminarea și distrugerea patrimoniului natural al țării.

Contextul general de implementare a modelului ecologic de dezvoltare – orientată. Trecerea de la Modelul de dezvoltare, în care protecția mediului este considerată o presiune pe economie, la un model, în care protecția mediului este un generator al dezvoltării economiei naționale și mondiale, este identificat cu apariția noțiunii de – Creștere „verde”. Creșterea verde, este răspunsul la chemările societății de reorientare la asigurarea unei creșteri calitative și renunțarea la practica de evaluare a rezultatelor cu ajutorul indicatorilor economici tradiționali (de ex. PIB-ul). Problema este în generarea paradigmei politicilor economice și sociale atât la nivel mondial, cât și la nivel național, regional și local. În afară de aceasta, UNEP, definește noțiunea de **economie verde ca o economie care îmbunătățește bunăstarea omului și asigură justiția socială**, în așa fel încât reduce semnificativ riscurile pentru mediu. În termeni mai simpli, este o **economie cu emisii reduse de carbon, utilizând în mod eficient resursele de care beneficiază întreaga societate.**

Conform *Raportului privind Analiza cadrului legislativ actual, comparativ cu cel existent la nivel european și formularea de propuneri pentru stimularea înființării de locuri de muncă verzi în România*⁸, crearea unui sistem de identificare și înregistrare a locurilor de muncă verzi în România și la identificarea instrumentelor necesare pentru stimularea înființării unor astfel de locuri de muncă, în vederea creșterii capacității serviciilor publice de ocupare de a anticipa și gestiona schimbările de pe piața muncii, în acord cu cerințele Comisiei Europene, conținute în

⁸ *Raport privind Analiza cadrului legislativ actual, comparativ cu cel existent la nivel european și formularea de propuneri pentru stimularea înființării de locuri de muncă verzi în România, Activitatea 17, București 2014, FONDUL SOCIAL EUROPEAN, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013 Axa prioritară 4 „Modernizarea Serviciului Public de Ocupare”, Domeniul major de intervenție 4.1 „Întărirea capacității SPO pentru furnizarea serviciilor de ocupare”, Titlul proiectului: „Green Jobs – Crearea unui sistem de analiză și monitorizare a locurilor de muncă verzi în România”, Contract POSDRU/111/4.1/S/91801, p. 3.*

Comunicarea „Europa 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii”.

Un studiu preliminar, la nivel internațional este – **„Economia verde și locurile de muncă verzi. Dezvoltarea conceptului de locuri de muncă verzi la nivel internațional”**.

Un studiu comparativ privind sistemul de identificare și înregistrare a locurilor de muncă verzi în 5 State Membre ale UE, studiu care, pe baza unei analize documentare, a încercat să evidențieze aspectele importante care influențează implementarea conceptului de locuri de muncă verzi în cadrul domeniilor de competență ale Serviciilor Publice de Ocupare (SPO). Studiul s-a axat pe preocupările SPO din Statele Membre în ceea ce privește identificarea, înregistrarea, dar și promovarea locurilor de muncă verzi, dar și pe acțiunile sau inițiativele privind analiza acestor locuri de muncă, identificarea nevoilor de calificări sau competențe, programe specifice de competență SPO care să contribuie la un management eficient al schimbărilor pe piața muncii, determinate de tranziția către o economie verde.

1.3. Definirea economiei și a locurilor de muncă verzi – concluzii privind experiențele la nivel internațional

Dezvoltarea conceptului de muncă verde la nivel internațional, acțiunea omului asupra mediului a produs, uneori din neștiință, agresiune și deteriorare, iar problemele care au devenit urgente și la care se caută soluții sunt cele legate de epuizarea resurselor și de deteriorare a calității mediului.

Pe măsură ce majoritatea țărilor au început să caute și să adopte noi modele de dezvoltare și anume acelea privind o „dezvoltare sustenabilă sau durabilă”, care să țină cont de aspectele economice, sociale, dar și de cele privind mediul înconjurător.

Pe scurt, economia verde este „o economie caracterizată de un nivel scăzut al emisiilor de carbon, utilizarea eficientă a resurselor și incluziune socială”⁹.

Conferința Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă, sau „Summitul Pământului” (Rio 20+) din iunie 2012 a reafirmat rolul important pe care economia verde îl are în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Așa cum a rezultat din cercetarea documentară efectuată pentru realizarea celor trei studii ale proiectului Green Jobs așa cum este recunoscut de diverse instituții internaționale în domeniu, **conceptul de**

⁹ <http://www.unep.org/greeneconomy/aboutgei/whatisgei/tabid/29784/default.aspx>

economie verde rămâne încă unul relativ nou, chiar și la nivel internațional.

Definițiile folosite de diverse instituții internaționale sau cele la nivel național, diferă de la instituție la instituție, sau de la țară la țară.

Pentru produse și servicii, cele mai multe definiții includ: produse și servicii ecologice; produse și servicii de energie regenerabilă; transport și combustibili „curat”; clădiri „verzi” (de exemplu, clădiri, care sunt eficiente din punct de vedere al energiei și consumului de apă, reducerea deșeurilor și a poluării, etc.).

Unele definiții citează, de asemenea, procesele prin care produsele și serviciile sunt produse, printre care:

Pentru alte propuneri este **necesară modificarea corespunzătoare a legislației primare sau secundare**. Astfel de propuneri se referă la: În ceea ce privește măsurile active, sunt diversificate și ar putea fi direcționate către sectoare economice eco-eficiente, pentru promovarea locurilor de muncă verzi. Această **direcționare a măsurilor active către sectoarele sau locurile de muncă ecologice poate fi făcută însă, printr-o modificare corespunzătoare a legislației**, făcută în contextul unor politici prioritare în acest sens.

Un **studiu la nivel național cu privire la situația actuală în ceea ce privește locurile de muncă verzi în România**, care a abordat tematica la nivelul țării noastre este „Green Jobs – Crearea unui sistem de analiză și monitorizare a locurilor de muncă verzi în România”. În acest studiu s-a făcut o cercetare documentară pentru identificarea inițiativelor privind tranziția către o economie verde la nivel național, a statisticilor disponibile în domeniu, dar și a măsurilor existente, care sunt deja sau ar putea fi utilizate pentru promovarea locurilor de muncă verzi.

S-au făcut propuneri privind posibila definire a locului de muncă verde, dar și altele, generale cât și de ordin instituțional, care să contribuie la implementarea conceptului de loc de muncă verde la nivelul Serviciilor Publice de Ocupare din România.

Au fost analizate studiile recente (2013) realizate de Observatorul European privind Ocuparea, studii ce abordează tematica promovării locurilor de muncă verzi, prin diverse măsuri, la nivelul tuturor celor 28 de State Membre UE.

Aceste concluzii¹⁰ sunt grupate pe principalele domenii de responsabilitate ale Serviciului Public de Ocupare din România, domenii ce

¹⁰ *Raport privind Analiza cadrului legislativ actual, comparativ cu cel existent la nivel european și formularea de propuneri pentru stimularea înființării de locuri de muncă verzi în România, Activitatea 17, București 2014, FONDUL SOCIAL EUROPEAN, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013 Axa prioritară 4*

țin de aspecte legislative, respectiv: definirea locului de muncă verde, criteriile de definire a locurilor de muncă verzi, înregistrarea locurilor de muncă vacante verzi, măsuri active de ocupare pentru promovarea locurilor de muncă verzi.

A fost identificat un număr de 9 criterii, pe baza cărora se pot defini locurile de muncă verzi sau se poate decide dacă un loc de muncă este verde sau nu; acestea pot fi folosite singular, sau în diverse combinații de 2 sau mai multe criterii pentru posibile definiții a locurilor de muncă verzi, așa cum a demonstrat realitatea aplicată în diverse țări sau de diverse organisme internaționale: *Sectorul sau industria; Metoda de producție/amprenta ecologică; Produsul / serviciul prestat; Profilul ocupațional al locului de muncă/scopul activității; Timpul sau volumul de muncă verde; Aptitudini și abilități „verzi”; „Conștientizare verde”; Poziția locului de muncă în etapele procesului de producție; „Decența” locurilor de muncă.*

„Modernizarea Serviciului Public de Ocupare”, Domeniul major de intervenție 4.1 „Întărirea capacității SPO pentru furnizarea serviciilor de ocupare”, Titlul proiectului: „Green Jobs – Crearea unui sistem de analiză și monitorizare a locurilor de muncă verzi în România”, Contract POSDRU/111/4.1/S/91801, p. 4.

CAPITOLUL II

MĂSURAREA ECONOMIEI VERZI, INDICATORI ȘI MĂRIMI STATISTICE. ANALIZA EVOLUȚIILOR SERIILOR STATISTICE VALIDATE PENTRU ROMÂNIA

2.1. Metodologii privind măsurarea economiei verzi și a locurilor de muncă verzi. Propuneri pentru definiții statistice și de măsurare a locurilor de muncă verzi

Studierea metodologiei privind măsurarea economiei verzi și a locurilor de muncă verzi din studiul Organizației Mondiale a muncii „Proposals for the statistical definition and measurement of green jobs”¹¹. Conform acestei lucrări, conceptul de economie verde a devenit un motiv de dezbatere, de orientare și a fost integrat în activitatea Organizației Națiunilor Unite și a agențiilor sale specializate. Prin urmare potențialul economiei verzi a ocupat un loc important în discuțiile purtate pentru a oferi oportunități importante de investiții, creștere economică și locuri de muncă. Măsurarea producției și ocuparea forței de muncă în sectorul verde al economiei a fost de asemenea puternic solicitată de departamentele politice și juridice care au nevoie de statistici fiabile armonizate la nivel internațional cu privire la locuri de muncă ecologice pentru a ajuta la:

(i) o mai bună înțelegere a impactului în ceea ce privește „ecologizarea economiei „pe piața forței de muncă, și

(ii) asigurarea faptului că măsurile și instrumentele de politică eficiente sunt formulate pentru a răspunde la această schimbare către o economie ecologică.

Cererea de statistici privind locurile de muncă ecologice este în creștere în pas cu provocările de gestionare a mediului. Schimbările climatice, pierderea biodiversității și cererea de resurse naturale sunt pe o listă cu privire la problemele de mediu la care trebuie să fie luate decizii. Nevoia de a da un răspuns la această cerere, - pentru colectare cuprinzătoare, organizarea și analiza datelor privind locurile de muncă ecologice (*în ceea ce privește dimensiunea, compoziția și contribuția grupurilor specifice de lucrători și a unităților economice pentru*

¹¹ *Proposals for the statistical definition and measurement of green jobs, Discussion paper prepared for informal consultation, November 2012, International Labour Office Geneva , http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/event/wcms_195698.pdf*

economia ecologică), care ar îmbogăți informațiile existente pe piața muncii la nivel internațional și național, - reprezintă o provocare semnificativă pentru comunitatea statistică. În luna octombrie 2013, ILO a găzduit A - XIX – a Conferință Internațională a Statisticienilor în domeniul Muncii (C.I.S.M.)¹², a oferit posibilitatea de a promova discutarea problemelor în rândul comunității internaționale de statistică și a sfaturilor cu privire la propunerile pentru o definiție statistică a locurilor de muncă ecologice, liniile directoare pentru măsurarea statistică, precum și viitoarele etape în elaborarea standardelor internaționale statistice relevante.

Deși **conceptul de dezvoltare durabilă** a fost definit în 1987 raportul „Viitorul nostru comun”, pregătit de Comisia Brundtland a Organizației Națiunilor Unite, **conceptele de economie ecologică și locuri de muncă ecologice** sunt relativ noi. Noțiunea de **locuri de muncă ecologice** a câștigat importanță în ultimii ani într-o mare măsură, deoarece este văzută de mulți că oferă răspuns la mai multe crize cu care lumea s-a confruntat în ultimii ani - de climă, alimentară, financiară și economică. Nu este unanimă nicio definiție a economiei verzi la nivel global, dar termenul subliniază puncte cruciale prin care creșterea economică și durabilitatea mediului se completează reciproc. Aceasta se referă la modul în care resursele naturale sunt utilizate pentru producerea de bunuri și servicii pentru populație. Un alt factor care trebuie luat în considerare este faptul că, deși limitat inițial la schimbările climatice și reducerea emisiilor de carbon, **conceptul economie ecologică** a evoluat în ultimii ani și s-a extins pentru a acoperi investițiile și acțiunile necesare pentru a răspunde tuturor provocărilor de management de mediu. Unul dintre obiectivele inițiativei Green Jobs a fost de a evalua, analiza și de a promova crearea de locuri de muncă decente, ca urmare a politicilor necesare abordărilor și provocărilor globale de mediu, printre altele, schimbările climatice. Căile privind dezvoltarea durabilă și eradicarea sărăciei (*UNEP, 2011*) au menționat că investițiile verzi contribuie la reducerea daunelor aduse mediului, în timp ce creșterea economică și crearea de locuri de muncă duc la obținerea dezvoltării durabile pentru țările dezvoltate și în curs de dezvoltare. Multe dintre abordări au adăugat dimensiunea de promovare a justiției sociale și a muncii decente. Cum nu există nicio definiție unică, asupra economiei ecologice discuțiile sunt în curs de desfășurare cu privire la ceea ce ar putea fi relația sa cu dezvoltarea durabilă. Relațiile dintre aceste concepte și la alte concepte înrudite nu au fost în mod clar definite. „Verde” a devenit un termen prescurtat pentru a descrie o gamă largă de probleme, procese, produse și servicii care se referă la sustenabilitate și mediul înconjurător.

2.2 Obiective și utilizări ale statisticilor privind locurile de muncă ecologice. Cerințe generale și tipuri de utilizatori

Statisticile privind locurile de muncă verzi pot fi de interes pentru o mare varietate de utilizatori, inclusiv, dar nu limitat la publicul larg, mass-media și

¹² Idem, p. 6

societatea civilă, decizia și factorii de decizie politică în cauză cu politicile privind creșterea economică, crearea locurilor de muncă, protecția mediului, schimbările climatice și dezvoltarea durabilă, precum și analiști, experți și consilieri, mediul academic, instituții de formare, oficiali guvernamentali și agenții internaționale. Utilizatori diferiți, au nevoie de statistici cu privire la locurile de muncă ecologice, cu diferite niveluri de agregare și dezagregare, precum și cu adâncimi specifice de informare și descriere, în funcție de scopul și natura analizei care urmează să fie efectuată. Majoritatea utilizatorilor sunt interesați de dimensiunea contribuției economiei ecologice la creșterea economică, în special la cifra de afaceri, ocuparea forței de muncă (*număr de persoane angajate direct sau indirect, nivelul lor de calificare și abilitățile de specialitate necesare*) valoarea adăugată, investiții, exporturi, etc. Statisticile privind „locurile de muncă verzi” pot furniza guvernelor un instrument de monitorizare a tranziției către o economie mai ecologică, pentru proiectarea și evaluarea politicilor de mediu de piață și de muncă, precum și pentru evaluarea măsurii în care economia răspunde la diverse inițiative și ale politicilor publice. Distincția între diferitele tipuri de locuri de muncă ecologice este importantă, nu numai din cauza diversității lor, ci și din cauza diferitelor utilizări care pot fi puse în statistici privind locurile de muncă ecologice. În cazul în care tipul de locuri de muncă ecologice analizate se referă la modul de funcționare a unităților (de exemplu, eficiența energetică,reciclare), accentul poate fi pe anumite tipuri de tehnologii și metode de producție. În schimb, în cazul în care tipul de locuri de muncă ecologice analizate se referă la rezultatele unității (de exemplu producția de alimente ecologice), caracteristici relevante ale ieșirilor de produse pot fi factorii cei mai adecvați pentru a fi luați în considerare.

Care sunt întrebările referitoare la necesitatea acestor statistici?

Statisticile privind locurile de muncă ecologice trebuie să fie concepute în așa fel încât acestea vor ajuta să răspundă la o serie de întrebări pe mai multe aspecte diferite ale mediului, economic și politic al pieței muncii. Monitorizarea statistică a locurilor de muncă ecologice este necesară pentru a facilita adaptarea intervențiilor politice într-o gamă largă de domenii. Este nevoie de o astfel de monitorizare, pentru a permite evaluarea și ajustarea politicilor care vizează promovarea economiei ecologice și durabilitatea mediului, pentru a reflecta schimbarea condițiilor în timpul implementării, și pentru a oferi o bază pentru dezvoltarea de strategii îmbunătățite în perioadele ulterioare.

Identificarea activităților economice verzi și măsurarea ocupării forței de muncă în aceste activități pot fi utilizate pentru a sprijini procesul decizional cu privire la acele industrii care ar putea necesita sprijin adecvat(subvenții, accesul la credite, și probabil, un anumit nivel de protecție). Monitorizarea statistică poate permite, de asemenea, evaluarea măsurii privind procesele de organizare și de restructurare a unităților de producție. O altă utilizare importantă a potențialului statistic privind locurile de muncă ecologice, este atât crearea de proiecții pe piața forței de muncă, care să țină seama de creșterea economică ecologică anticipată, cât și de contracția în activități mai puțin durabile.

Definițiile și practicile existente în măsurarea locurilor de muncă ecologice. În timp a existat o mare dezbateră cu privire la promovarea și măsurarea